

Rolnummers 897 en 935
Arrest nr. 46/96 van 12 juli 1996

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, gewijzigd bij artikel 25 van de programmawet van 24 december 1993.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters L.P. Suetens, L. François, P. Martens, J. Delruelle en H. Coremans, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen

A. Bij arrest van 6 oktober 1995 in zake het openbaar ministerie tegen J. Steppe, heeft het Hof van Beroep te Bergen de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Vormt de verlenging van de verjaringstermijn van de strafvordering betreffende een wanbedrijf, die is voorgeschreven bij artikel 25 van de wet van 24 december 1993, doordat dit onmiddellijk van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de inwerkingtreding ervan tot stand zijn gekomen en op die datum nog niet zijn verjaard, en doordat het voor een beklaagde voor wie de verjaring van de strafvordering reeds is gestuit volgens de criteria van de oude wet (drie jaar), een tweede, langere (vijf jaar) termijn invoert, een discriminatie die in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, ten opzichte van de situatie van beklaagden die, op basis van de datum waarop de feiten zijn gepleegd, verjaringstermijnen van dezelfde duur kennen (dus 2 x 3 jaar of 2 x 5 jaar) ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 897 van de rol van het Hof.

B. Bij vonnis van 7 februari 1996 in zake het openbaar ministerie tegen H. Brichard en R. Raeymackers, heeft de Correctionele Rechtbank te Charleroi de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Vormt de verlenging van de verjaringstermijn van de strafvordering betreffende een wanbedrijf, die is voorgeschreven bij artikel 25 van de wet van 24 december 1993, doordat dit onmiddellijk van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de inwerkingtreding ervan tot stand zijn gekomen en op die datum nog niet zijn verjaard, en doordat het voor een beklaagde voor wie de verjaring van de strafvordering reeds is gestuit volgens de criteria van de oude wet (drie jaar), een tweede, langere (vijf jaar) termijn invoert, een discriminatie die in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, ten opzichte van de situatie van beklaagden die, op basis van de datum waarop de feiten zijn gepleegd, verjaringstermijnen van dezelfde duur kennen (dus 2 x 3 jaar of 2 x 5 jaar) ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 935 van de rol van het Hof.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Zaak met rolnummer 897

Beticht van diverse wanbedrijven gepleegd op 31 januari 1989, 23 april 1989, 31 mei 1989, 14 april 1990, 19 september 1990, 19 oktober 1990, 10 mei 1991 en 14 januari 1992 - waarbij de verjaring van de strafvordering betreffende sommige van die wanbedrijven was gestuit onder meer door kantschriften van de onderzoeksrechter van 7 februari en 3 mei 1991 -, heeft J. Steppe voor het verwijzende rechtscollege aangevoerd dat krachtens het beginsel van het onmiddellijke rechtsgevolg van de nieuwe wet, de verlenging van de verjaringstermijn voor wanbedrijven, die voortvloeit uit de wijziging van artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering door artikel 25 van de programmawet van 24 december 1993, na een eerste termijn van drie jaar een tweede termijn van vijf jaar in werking stelt, terwijl de twee termijnen identiek zijn wat de feiten betreft die verjaard zijn vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet (tweemaal drie jaar) of wat de feiten betreft die werden gepleegd minder dan drie jaar vóór die inwerkingtreding (tweemaal vijf jaar). Het is op verzoek van de beklaagde dat het verwijzende rechtscollege aan het Hof de hierboven vermelde prejudiciële vraag heeft gesteld.

Zaak met rolnummer 935

Beticht van diverse wanbedrijven gepleegd op 13 juli 1987, 14 oktober 1987 en 23 januari 1988 - waarbij de verjaring van de strafvordering betreffende die wanbedrijven was gestuit onder meer door een kantschrift van de onderzoeksrechter van 12 september 1990 -, heeft R. Raeymackers voor het verwijzende rechtscollege de motivering van het arrest van het Hof van Beroep te Bergen van 6 oktober 1995 aangevoerd, waarbij het Hof wordt ondervraagd in de zaak met rolnummer 897. De rechtbank heeft dat verzoek van de beklaagde ingewilligd en aan het Hof de hierboven vermelde prejudiciële vraag gesteld.

III. De rechtspleging voor het Hof

a) In de zaak met rolnummer 897

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 16 oktober 1995 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 14 en 20 november 1995 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 17 november 1995.

Memories zijn ingediend door :

- J. Steppe, wonende te 6030 Marchienne-au-Pont, place des Combattants 5C, bij op 5 december 1995 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 27 december 1995 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 11 januari 1996 ter post aangetekende brieven.

b) *In de zaak met rolnummer 935*

De expeditie van de verwijzingsbeslissing is op 26 februari 1996 ter griffie ingekomen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 29 februari 1996 heeft de voorzitter in functie de termijn voor het indienen van een memorie tot dertig dagen verkort.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 1 maart 1996 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is aan de partijen kennisgegeven van de beschikking tot verkorting van termijn.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 maart 1996.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend, bij op 29 maart 1996 ter post aangetekende brief.

c) *In de twee zaken*

Bij beschikking van 29 februari 1996 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Bij beschikking van 26 maart 1996 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 16 oktober 1996.

Bij beschikking van 22 mei 1996 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 13 juni 1996.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en aan de advocaat bij op 22 mei 1996 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 13 juni 1996 :

- is verschenen :

- . Mr. I. Traest *loco* Mr. Ph. Traest, advocaten bij de balie te Gent, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. François en H. Coremans verslag uitgebracht;

- is de voornoemde advocaat gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. Onderwerp van de in het geding zijnde bepaling

Artikel 25 van de programmawet van 24 december 1993 bepaalt :

« In artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, gewijzigd bij de wet van 30 mei 1961, worden de woorden ' drie jaren ' vervangen door de woorden ' vijf jaren '. »

Het voormelde artikel 21 bepaalt voortaan :

« De strafvordering verjaart door verloop van tien jaren, vijf jaren of zes maanden, te rekenen van de dag waarop het misdrijf is gepleegd, naargelang dit misdrijf een misdaad, een wanbedrijf of een overtreding is. »

V. In rechte

- A -

Memorie van de beklaagde voor het verwijzende rechtscollege (zaak met rolnummer 897)

A.1.1. In het vonnis waartegen hoger beroep is aangetekend, wordt ten onrechte beslist dat een wet die de verjaringstermijn verlengt, van toepassing is op alle vorderingen die zijn ontstaan vóór de datum van de inwerkingtreding ervan en op die datum nog niet zijn verjaard : de strafwetten en de wetten van strafvordering kunnen immers niet terugwerken, zoals het Hof heeft beslist in zijn arrest nr. 82/93, in verband met artikel 52 van de wet van 3 augustus 1992 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek betreffende geldboeten wegens tergend of roekeloos hoger beroep.

A.1.2. De wet van 24 december 1993 schendt artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens vermits zij, met schending van het begrip van de redelijke termijn, op kunstmatige wijze de duur verlengt van de tijd gedurende welke een persoon kan worden vervolgd, dit wil zeggen tweemaal vijf jaar in plaats van tweemaal drie jaar. Zij schendt inzonderheid artikel 6.3.a (dat aan de beschuldigde het recht verzekert om « onverwijld [...] op de hoogte te worden gesteld [...] »), 6.3.b en 6.3.d, aangezien de beklaagde zijn verdediging niet kan voorbereiden verschillende jaren nadat kleine feiten zich hebben voorgedaan. Tot slot schendt zij artikel 7 van hetzelfde Verdrag omdat het loutere feit van de verlenging van de verjaringstermijn vergelijkbaar is met de veroordeling tot een zwaardere straf dan die welke ten tijde van het begaan van het strafbare feit van toepassing was.

A.1.3. Vóór de wet van 24 december 1993 waren er slechts drie categorieën van burgers wat de gewone verjaring betreft. Sedert die wet creëert men, zonder enig objectief en redelijk criterium, verschillende soorten van correctionele beklaagden wat de verjaring betreft, zonder dat hetzelfde geldt voor degenen die overtredingen of misdaden hebben begaan. Er zijn in de eerste plaats degenen die een misdrijf begaan sedert de nieuwe wet (verjaring van tweemaal vijf jaar); vervolgens zijn er degenen die een misdrijf hebben begaan vóór de wet, doch binnen de theoretische eerste verjaringstermijn van drie jaar en die onder de regeling van tweemaal vijf jaar vallen; tot slot zijn er degenen die, zoals de betrokkene, aan de vroegere wet waren onderworpen en voor wie na de eerste verjaringstermijn van drie jaar op onwettige wijze een tweede termijn van vijf jaar is gevolgd (in totaal acht jaar).

Memories van de Ministerraad in de zaak met rolnummer 897 en in de zaak met rolnummer 935

A.2.1. Op grond van het beginsel volgens hetwelk een wet betreffende de verjaring van de strafvordering moet worden beschouwd als een procedurewet die de grond van de zaak niet raakt en die niet tot gevolg heeft dat de straffen worden verzwaaard, heeft het Hof van Cassatie een vaste rechtspraak aangenomen volgens welke, krachtens het beginsel van het onmiddellijke rechtsgevolg van de nieuwe wet, de wet die de verjaringstermijn van de strafvordering verlengt, toepassing dient te vinden op alle strafvorderingen die zijn ontstaan vóór de datum van de inwerkingtreding van die wet en die op die datum nog niet zijn verjaard. Die rechtspraak berust ook op de tekst van artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek, volgens hetwelk de wetten op de rechterlijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging van toepassing zijn op de hangende rechtsgedingen. Dat beginsel is van toepassing op de strafrechtelijke procedure krachtens artikel 2 van hetzelfde Gerechtelijk Wetboek.

Het is trouwens evident dat een nieuwe wet die de verjaringstermijn van de strafvordering verlengt, deze niet opnieuw kan openen wanneer zij door verjaring beëindigd is vóór de inwerkingtreding van die wet.

A.2.2. De onmiddellijke toepassing van de nieuwe bepaling is in overeenstemming met de vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie en is uitdrukkelijk gewild door de wetgever (*Gedr. St.*, Kamer, 1993-1994, nr. 1.211/1, pp. 6 en 7, en nr. 1.211/8, p. 13); de meerderheid van de hoven en rechtbanken heeft zich daarnaar gericht.

A.2.3. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, van het beginsel van de onmiddellijke inwerkingtreding van de nieuwe wet die de verjaringstermijn verlengt, en op het feit dat de tweede verjaringstermijn van een strafvordering die reeds is gestuit volgens de criteria van de vroegere wet (drie jaar) een langere termijn is, namelijk vijf jaar. Die twee aspecten vallen samen vermits het tweede slechts voortvloeit uit de toepassing van het eerste.

A.2.4. Het beginsel van de onmiddellijke toepassing van de nieuwe verlengde verjaringstermijn van de strafvordering, die voortvloeit uit artikel 26, § 3, van de programmawet van 24 december 1993 en uit artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek en die door het Hof van Beroep te Bergen schijnt te worden aanvaard, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, aangezien het Arbitragehof herhaalde malen heeft beslist dat het onderscheid tussen de rechtsverhoudingen die binnen de toepassingsfeer van een nieuwe wet vallen en de rechtsverhoudingen die eraan ontsnappen, op zich geen schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.2.5. Te dezen roept de in het geding zijnde wet geen discriminatie in het leven vermits de nieuwe termijn van vijf jaar van toepassing kan zijn op eenieder tegen wie op 31 december 1993 een strafvordering bestond die nog niet verjaard is. Het onderscheid in de nieuwe wet tussen de strafvorderingen die onder de toepassing van de nieuwe termijn van vijf jaar vallen en die welke eraan ontsnappen, berust immers op een objectief criterium, namelijk het antwoord op de vraag of de strafvordering op 31 december 1993 al dan niet verjaard was. Dat onderscheid is ook redelijk verantwoord rekening houdend met het feit dat de betwiste maatregel tot doel had de verjaringstermijn van de wanbedrijven aan te passen aan de realiteit van het gerechtelijk onderzoek en aan het maatschappelijk doel. Het is ook redelijk verantwoord rekening houdend met de aard van de in het geding zijnde beginselen en inzonderheid de twee volgende principes.

A.2.6. Volgens het eerste kan een wet die de verjaringstermijn van de strafvordering regelt, worden beschouwd als een procedurewet en moet zij dus onmiddellijk worden toegepast. De situatie die in het leven wordt geroepen door een nieuwe wet die de verjaringstermijn van de strafvordering verlengt, wordt geregeld door artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek en niet door artikel 2 van het Strafwetboek. In het Wetboek van Strafvordering is er geen bijzondere bepaling die zich zou verzetten tegen de toepassing van dat artikel 3 in die aangelegenheid. Bovendien is artikel 2 van het Strafwetboek geen grondwettelijk beginsel, doch een wettelijk beginsel dat slechts betrekking heeft op de straffen.

Volgens het tweede kan een verjaring die werd bereikt onder de gelding van de vroegere wet, niet opnieuw in het geding worden gebracht door een nieuwe wet die de verjaringstermijn verlengt.

A.2.7. Het onderscheid tussen, enerzijds, de situatie waarin de beklaagde voor het Hof van Beroep te Bergen zich lijkt te bevinden, namelijk een strafvordering waarvan de verjaring reeds is gestuit volgens de criteria van de vroegere wet (drie jaar) en waarvan de verjaringstermijn wordt verlengd met een tweede, langere termijn (vijf jaar) en, anderzijds, de situatie van de beklaagden voor wie, op grond van de datum waarop de feiten werden gepleegd, even lange verjaringstermijnen van de strafvordering gelden, ofwel tweemaal drie jaar, ofwel tweemaal

vijf jaar, is verantwoord.

Het onderscheid tussen de beklaagden van een wanbedrijf dat gepleegd is minder dan drie jaar vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet en de beklaagden van een wanbedrijf dat reeds is verjaard bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet, berust op objectieve en redelijk verantwoorde criteria. Voor de eerstgenoemden is de strafvordering reeds verjaard op de datum van de inwerkingtreding van de nieuwe wet (en in een rechtsstaat is het van essentieel belang dat een reeds verjaarde rechtsvordering niet opnieuw kan worden geopend als gevolg van een nieuwe wet die de verjaringstermijn van de strafvordering verlengt), terwijl zulks niet het geval is voor de personen die worden vervolgd wegens een wanbedrijf dat is gepleegd minder dan drie jaar vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

A.2.8. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de situatie van een beklaagde voor wie de verjaringstermijn van de strafvordering reeds is gestuit volgens de criteria van de vroegere wet (drie jaar) en voor wie een tweede, langere termijn (vijf jaar) begint te lopen. Volgens de interpretatie van het Hof van Beroep te Bergen, dat schijnt te aanvaarden dat de verjaringstermijn, in dat geval, is vastgesteld op acht (drie plus vijf) jaar, roept de nieuwe bepaling geen discriminatie in het leven tussen een beklaagde die zich in die situatie bevindt en de beklaagde van een wanbedrijf dat reeds is verjaard op 31 december 1993 vermits het onderscheid tussen die twee categorieën van beklaagden duidelijk berust op objectieve en redelijk verantwoorde criteria. Er moet worden herinnerd aan het feit dat voor de tweede, in tegenstelling met de eerste, de strafvordering reeds was verjaard op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

A.2.9. De nieuwe bepaling veroorzaakt nog minder een discriminatie tussen de beklaagde die zich in dezelfde situatie bevindt (drie jaar plus vijf jaar) en de beklaagde die, aangezien hij zich op 31 december 1993 nog in de eerste verjaringstermijn bevond, twee verjaringstermijnen van vijf jaar kent.

De datum waarop het misdrijf wordt gepleegd, vormt een eerste criterium van onderscheid, vermits de beklaagden zich in de ene of andere categorie bevinden naargelang zij al dan niet de wanbedrijven hebben gepleegd meer dan drie jaar vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, namelijk 31 december 1993.

Het tweede criterium dat de eventuele toepassing van een tweede, langere termijn - van vijf jaar - bepaalt, vloeit voort uit de manier waarop het onderzoek of de vervolging worden gevoerd. De werkelijke duur van de verjaringstermijn van de strafvordering hangt niet alleen af van de tekst van artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, doch ook van de toepassing van artikel 22 van dezelfde titel, dat wil zeggen van de frequentie en van de data van de stuiting van de verjaring van de strafvordering door onderzoeks- of vervolgingshandelingen die zijn verricht binnen de termijnen bepaald bij artikel 21. Op een algemene manier zullen artikel 22 van de voorafgaande titel van hetzelfde Wetboek en de mogelijkheid om de verjaring van de strafvordering te stuiten, steeds tot gevolg hebben dat de werkelijke termijnen van de verjaring van de strafvordering specifiek zullen zijn voor elke zaak en voor elke beklaagde. Het door het Hof van Beroep te Bergen gestelde probleem kan niet worden geanalyseerd als een louter mathematisch probleem (tweemaal drie jaar, tweemaal vijf jaar of drie jaar plus vijf jaar). Zelfs zonder enige verandering in de verjaringstermijn is het duidelijk dat twee beklaagden, die op dezelfde datum een wanbedrijf hebben gepleegd, in werkelijkheid een verschillende verjaringstermijn voor de strafvordering zullen kennen vanwege de manier waarop die verjaringstermijn al dan niet wordt gestuit.

A.2.10. Artikel 26 van de programmawet van 24 december 1993 kan evenwel op een andere manier worden uitgelegd - een interpretatie waaraan de Ministerraad de voorkeur geeft.

Volgens die interpretatie is de rechter verplicht een nieuwe controle van de verjaring van de strafvordering uit te voeren, in die zin dat hij zal moeten nagaan op welke datum de termijn van vijf jaar te rekenen vanaf het wanbedrijf ten einde loopt, om te kunnen bepalen welke onderzoeks- of vervolgingshandelingen de verjaring in de loop van die eerste termijn van vijf jaar hebben gestuit.

Die interpretatie is die van de wetgever; de Minister van Justitie heeft voor de Commissie voor de Justitie verklaard dat het weinig uitmaakt of de verjaringstuitende daad vóór of na de inwerkingtreding van de nieuwe wet plaatsvindt. Voor de berekening van de totale termijn moeten steeds de feiten als uitgangspunt worden genomen (*Gedr. St.*, Kamer, 1993-1994, nr. 1.211/8, p. 13). In die interpretatie zijn er slechts twee categorieën van beklaagden en niet drie : de eerste is die waarvoor de verjaring was bereikt op de datum van de inwerkingtreding van de nieuwe wet en waarvoor die geen enkel effect heeft; de tweede is die waarvoor de verjaring niet was bereikt op de datum van de inwerkingtreding van de nieuwe wet en die onder de toepassing valt van de

verlengde termijn van vijf jaar. In die interpretatie dient er geen onderscheid te worden gemaakt naargelang de beklaagden zich zouden bevinden in de eerste termijn van drie jaar of in de tweede termijn van drie jaar. Het enige element dat in die interpretatie telt, is de vaststelling dat de strafvordering nog niet is verjaard. In dat geval zal men een nieuwe berekening van de verjaringstermijn moeten maken vanaf de datum van het misdrijf, door de termijn van vijf jaar aan te nemen. Dat zou tot gevolg kunnen hebben dat onderzoeks- of vervolgingshandelingen die worden uitgevoerd in het vierde of het vijfde jaar van de verjaring, doch vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, voor de toepassing van de nieuwe wet *a posteriori* onderzoeks- of vervolgingshandelingen worden die de verjaring van de strafvordering stuiten.

- B -

B.1. Artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering is gewijzigd bij artikel 25 van de programmawet van 24 december 1993, dat in werking is getreden op 31 december 1993 (artikel 26, § 3) : de verjaringstermijn van wanbedrijven wordt van drie op vijf jaar gebracht. Het ongewijzigde artikel 22 van dezelfde titel bepaalt van zijn kant dat de daden van onderzoek en vervolging die binnen de bij artikel 21 bepaalde termijn zijn verricht, een nieuwe termijn « van gelijke duur » doen lopen.

B.2. In tegenstelling met wat wordt beweerd in de memorie van de beklaagde voor het verwijzende rechtscollege in de zaak met rolnummer 897, heeft de betwiste bepaling geen terugwerkende kracht, in die zin dat zij de verjaringen die vóór de inwerkingtreding van die bepaling werden bereikt, niet in het geding brengt. In werkelijkheid is die bepaling van onmiddellijke toepassing doordat zij toepasselijk is op de strafvorderingen die niet verjaard zijn op het ogenblik waarop zij in werking treedt - 31 december 1993 - zelfs indien, vóór dat ogenblik, het misdrijf is begaan en de verjaring gestuit. Indien de verjaring bij de inwerkingtreding van de nieuwe wet niet is bereikt, doet elke handeling die de verjaring vóór of na die inwerkingtreding stuit, minder dan vijf jaar na het misdrijf, een termijn van vijf jaar lopen.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van

evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. De prejudiciële vragen brengen noch het recht van de wetgever om de verjaringstermijnen te verlengen, noch het fundamentele verschil tussen de verjaarde strafvorderingen en de strafvorderingen die nog niet zijn verjaard op het ogenblik waarop de wijzigingswet in werking treedt, in het geding.

B.5. De bewoordingen van de vragen « reeds is gestuit volgens de criteria van de oude wet (drie jaar) » maken allusie op het feit dat die criteria, in de eerste plaats ten tijde van het misdrijf, in de tweede plaats ten tijde van de stuiting, in de geest van de beklaagde de verwachting hebben kunnen wekken van een verjaring na drie jaar. Het bekritiseerde verschil in behandeling is dan datgene dat de beklaagden raakt wier door de oude wet gewekte verwachtingen door de nieuwe wet worden gedwarsboemd. Een dergelijke kritiek komt erop neer dat aan de nieuwe wet wordt verweten dat zij niet in een overgangsstelsel heeft voorzien.

B.6. Het ware weliswaar denkbaar geweest oog te hebben voor dergelijke verwachtingen door een veralgemening van de zorg die de wetgever laat blijken in een geval dat in sommige opzichten analoog is, wanneer hij in artikel 2 van het Strafwetboek bepaalt : « Geen misdrijf kan worden gestraft met straffen die bij de wet niet waren gesteld voordat het misdrijf werd gepleegd ». Maar terwijl de rechtsonzekerheid die voortvloeit uit de invoering van straffen waarin niet was voorzien op het ogenblik waarop het misdrijf werd begaan niet vatbaar is voor verantwoording, is zulks niet het geval met de rechtsonzekerheid die te maken heeft met het feit dat een misdrijf dat reeds strafbaar was op het ogenblik waarop het werd begaan, nog met dezelfde straffen zou kunnen worden gestraft na het verstrijken van de verwachte termijn van verjaring.

B.7. Door niet in overgangsmaatregelen te voorzien heeft de wetgever de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, noch afzonderlijk gelezen, noch gelezen in samenhang met artikel 2 van het Strafwetboek of met de artikelen 6 en 7 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, geschonden.

Om die redenen,

het Hof,

zegt voor recht :

Artikel 21 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, gewijzigd bij artikel 25 van de programmawet van 24 december 1993, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 12 juli 1996.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior